

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 204/07-39

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 31. januára 2008 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta a zo sudcov Ľudmily Gajdošíkovej a Juraja Horvátha prerokoval prijatú sťažnosť Ing. I. R., Z., zastúpeného advokátom Mgr. R. T., B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava V v konaní vedenom pod sp. zn. 68 Croz 54/03 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Bratislava V v konaní vedenom pod sp. zn. 68 Croz 54/03 p o r u š i l právo Ing. I. R., aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietahov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na prejednanie veci v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Ing. I. R. n e p r i z n á v a primerané finančné zadostučinenie.

3. Ing. I. R. priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 7 492 Sk (slovom sedemtisícštyristodevät'desiatdva slovenských korún), ktorú je Okresný súd Bratislava V povinný vyplatiť na účet jeho advokáta Mgr. R. T., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením z 20. septembra 2007 č. k. II. ÚS 204/07-22 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť Ing. I. R., Z. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava V (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 68 Croz 54/03 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Sťažovateľ v sťažnosti chronologicky opísal jednotlivé úkony súdu od podania žaloby 12. februára 2003, z ktorých vyvodil porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Uviedol, že sa nachádza v stave právnej neistoty, pretože o rozvode jeho manželstva a úprave styku k maloletej P. nebolo dosiaľ právoplatne rozhodnuté, hoci jeho vec vedená na okresnom súde nie je skutkovo ani právne zložitá, a on ani ostatní účastníci svojím správaním nezapríčinili prietahy, ku ktorým dochádza. Neodôvodnené prietahy v konaní možno teda, podľa sťažovateľa, pripísať výlučne okresnému súdu.

Návrh na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 100 000 Sk odôvodnil najmä tým, že vo veci nebolo viac ako 4 roky právoplatne rozhodnuté, preto trpí pocitmi bezmocnosti, menejcennosti a stratil dôveru v možnosť poskytnutia spravodlivosti v štáte.

Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd vo veci nálezom takto rozhodol:

„1. Okresný súd Bratislava V v konaní vedenom pod sp. zn. 68 Croz 54/03 porušil pravo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručené čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote zaručené čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Okresnému súdu Bratislava V v konaní vedenom pod ap. zn. 68 Croz 54/03 prikazuje konať bez zbytočných prieťahov.

3. Sťažovateľovi priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 100.000,- Sk (slovom dvestopäťdesiat tisíc slovenských korún), ktorú mu je Okresný súd Bratislava V povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava V je povinný uhradiť trovy konania k rukám advokáta Mgr. R. T., PhD. so sídlom B. do 15 dni od právoplatnosti tohto nálezu.“

Z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 68 Croz 54/03:

- 12. februára 2003 podala manželka sťažovateľa na Okresnom súde Nitra návrh na začatie konania o rozvod manželstva a úpravu práv a povinností k maloletému dieťaťu. Vec bola zaevidovaná pod sp. zn. 9 C 28/2003.

- od 12. februára 2003 do rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) z 23. októbra 2003 o prikázaní veci Okresnému súdu Bratislava V vo veci striedavo konali Okresný súd Nitra a Okresný súd Bratislava III.

Konanie na Okresnom súde Bratislava V začalo 20. novembra 2003.

- 16. marca 2004 Okresný súd Bratislava V požiadal Okresný súd Bratislava III o ustanovenie kolízneho opatrovníka pre maloleté dieťa účastníkov.

- 25. marca 2004 bol spis doručený najvyššiemu súdu (sp. zn. 1 Ndc 43/2004) na rozhodnutie o návrhu na prikázanie vecí inému súdu z dôvodu vhodnosti.
- 21. septembra 2004 sa uskutočnilo pojednávanie. Dňa 20. septembra 2004 sťažovateľ podal protinávrh.
- 26. októbra 2004 bolo súdu doručené vyjadrenie Občianskeho združenia Pomoc ohrozeným deťom, Centrum...
- 2. novembra 2004 doručilo vyjadrenie centrum poradensko-psychologických služieb.
- 25. novembra 2004 sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom boli účastníci prítomní.
- 15. decembra 2004 súd vyžiadal z Okresného riaditeľstva Policajného zboru B. (ďalej len „okresné riaditeľstvo“) správu o tom, či vo veci sp. zn. ČVS: OUJP -1086/10-2003 bolo skončené vyšetrowanie.
- 20. januára 2005 sa uskutočnilo pojednávanie.
- 23. februára 2005 sa okresný súd v danej veci dopytom obrátil na okresné riaditeľstvo, daňový úrad a Okresný súd Nitra.
- 29. marca 2005 sa uskutočnilo pojednávanie. Účastníci boli prítomní.
- 28. apríla 2005 sa uskutočnilo pojednávanie. Účastníci boli prítomní.
- 2. mája 2005 vyšetrowateľ okresného riaditeľstva požiadal súd o oznámenie, v akom štádiu sa nachádza rozvodové konanie, pretože proti sťažovateľovi je vedené trestné stíhanie pre trestný čin týrania blízkej osoby a zverenej osoby.
- 14. júna 2005 sa uskutočnilo pojednávanie. Navrhovateľka nebola prítomná.
- 14. júna 2005 právny zástupca navrhovateľky podal návrh na zmenu úpravy styku s maloletou.
- 6. novembra 2005 okresný súd požiadal Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny v P., aby vykonal miestne šetrenie, či dom na ...ulici je obývania schopný.
- 5. apríla 2006 okresný súd požiadal Daňový úrad Z. o zaslanie daňového priznania sťažovateľa za rok 2005, ktorý mu odpovedal 10. mája 2006.
- 25. mája 2006 sa uskutočnilo pojednávanie, ktorého sa navrhovateľka nezúčastnila. Súd uznesením uložil právnomu zástupcovi navrhovateľky pokutu 3 000 Sk za neúčast' na pojednávaní. Pojednávanie bolo odročené s tým, že bude zaslaný dopyt na vyšetrowacie orgány vo veci sp. zn. ČVS: OUJP-1086/10-2003.

- 16. júna 2006 podal právny zástupca navrhovateľky odvolanie proti uzneseniu č. k. 68 Croz 54/03-427 o uložení poriadkovej pokuty .

- 28. júna 2006 bol spis doručený Krajskému súdu v Bratislave na rozhodnutie o opravnom prostriedku, ktorý podal právny zástupca navrhovateľky (sp. zn. 8 Co 299/06).

- 10. októbra 2006 bol spis vrátený z Krajského súdu v Bratislave s uznesením č. k. 8 Co 299/06-438 z 29. septembra 2006, ktorým zmenil rozhodnutie prvostupňového súdu tak, že JUDr. J. pokutu neukladá.

- 25. októbra 2006 súd urgoval na okresnom riaditeľstve priebeh vyšetrovania trestného činu týrania blízkej osoby.

- 24. januára 2007 okresný súd požiadal Okresný súd Bratislava III o informáciu, v akom stave sa nachádza vec sp. zn. 3 T 137/06 (trestný čin týrania blízkej a zverenej osoby).

- 15. marca 2007 Okresný súd Bratislava III oznámil, že vo veci sp. zn. 3 T 137/06 je nariadené pojednávanie na 3. apríl 2007.

- 17. mája 2007 sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom navrhovateľka nebola prítomná. Toto pojednávanie bolo odročené na 28. jún 2007 s tým, že okresný súd urobí dopyt na Okresný súd Bratislava III vo veci vedenej pod sp. zn. 37 P 350/05.

- 25. mája 2007 okresný súd požiadal Okresný súd Bratislava III o informáciu o stave konania vo veci sp. zn. 3 T 24/01.

- 28. júna 2007 sa uskutočnilo pojednávanie. Sťažovateľ bol prítomný.

- 1. augusta 2007 okresný súd požiadal Okresný súd Bratislava III o zaslanie znaleckého posudku, ktorý si tento súd dal vyhotoviť v súvislosti s vecou vedenou pod sp. zn. 37 P 350/05.

- 8. augusta 2007 Okresný súd Bratislava III oznámil, že znalecký posudok zatiaľ nie je vypracovaný.

- 28. augusta 2007 okresný súd uznesením sp. zn. 68 Croz 54/03 z 22. augusta 2007 konanie prerušil. Uznesenie nadobudlo právoplatnosť 17. septembra 2007.

Na výzvu ústavného súdu 29. októbra 2007 k prijatej sťažnosti doručil svoje stanovisko predseda Okresného súdu Bratislava V, v ktorom chronologicky opísal úkony jednotlivých okresných súdov konajúcich vo veci od podania žaloby. Dĺžku konania

odôvodnil vykonávaním rozsiahleho dokazovania vo veci. Súčasne oznámil, že netrvá na ústnom pojednávaní v konaní pred ústavným súdom a súhlasí s tým, aby ústavný súd „*konal ústnym pojednávaním bez mojej účasti*“.

Sťažovateľ prostredníctvom právneho zástupcu 24. októbra 2007 ústavnému súdu oznámil, že netrvá na ústnom pojednávaní.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. (...)

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov (...).

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná (...).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“ osvojil judikatúru ESLP k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 146/03).

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní o rozvod manželstva a úpravu práv a povinností k maloletej dcére vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 68 Croz 54/03, v ktorom sťažovateľ vystupuje ako odporca, došlo k porušeniu jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že napadnutá vec nie je z právneho hľadiska zložitá. Za zložitejšiu ju možno ale považovať z faktického hľadiska a náročnosti na dokazovanie. Okrem iného vo veci súd žiadal správu od odborných inštitúcií zaoberajúcich sa poradensko - psychologickými službami a obstarával si aj znalecký posudok, ktorý vypracovával znalec v konaní súvisiacom s napadnutým konaním.

2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa v preskúmvanej veci, treba poukázať na to, že hoci bol sťažovateľ prítomný na všetkých pojednávaniach uskutočnených na okresnom súde, v niektorých fázach konania musel súd vyvinúť väčšie

úsilie pri doručovaní jemu adresovaných písomností. Úkony sťažovateľa podľa Občianskeho súdneho poriadku (návrh na prikázanie veci inému súdu z dôvodu vhodnosti, návrhy na vykonanie dôkazu, návrh na nariadenie predbežného opatrenia) boli využitím jeho procesných oprávnení, avšak tieto významnou mierou prispeli k dlhšiemu trvaniu konania pred okresným súdom.

3. Tretím kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k zbytočným priet'ahom v označenom súdnom konaní, bol postup okresného súdu.

Ústavný súd vyhodnotil v rámci doterajšieho konania okresného súdu vo veci vedenej pod sp. zn. 68 Croz 54/03 tieto obdobia:

Návrh na rozvod manželstva so sťažovateľom a úpravu práv a povinností k maloletému dieťaťu podala manželka sťažovateľa 12. februára 2003 na Okresnom súde Nitra. Do októbra 2003, keď bolo právoplatne rozhodnuté o prikázaní veci Okresnému súdu Bratislava V, vo veci striedavo konali Okresný súd Nitra a Okresný súd Bratislava III.

Okresným súdom Bratislava V, ktorého ako porušiteľa svojich základných práv označil sťažovateľ v sťažnosti ústavnému súdu, je vedené konanie sp. zn. 68 Croz 54/03, ktoré začalo 30. októbra 2003. Od uvedeného dňa do dňa podania ústavnej sťažnosti vo veci okresný súd nariadil osem pojednávaní a priebežne vykonával úkony smerujúce k meritórnemu rozhodnutiu. (V čase od 28. júna 2006 do 10. októbra 2006 sa spis nachádzal na Krajskom súde v Bratislave z dôvodu rozhodovania o opravnom prostriedku, ktorý podal právny zástupca navrhovateľky). Okresný súd vychádzajúc z ustanovení zákona o rodine [zákon č. 94/1963 Zb. v znení neskorších predpisov a od 19. januára 2005 zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rodine“)], podľa ktorých k zrušeniu manželstva rozvodom možno pristúpiť len v odôvodnených prípadoch, pričom súd je povinný zisťovať príčiny, ktoré viedli k vážnemu rozvratu vzťahov medzi manželmi, dôsledne vykonával dokazovanie vo veci. Podľa § 23 ods. 3 zákona o rodine súd pri posudzovaní miery rozvratu vzťahov medzi manželmi prihliada na porušenie povinnosti manželov podľa § 18 a § 19 cit. zákona.

V intenciách týchto ustanovení okresný súd medzi jednotlivými pojednávaniami zisťoval skutkový stav a rozhodoval o návrhoch účastníkov o to viac, že sťažovateľ s návrhom na rozvod manželstva nesúhlasil a žiadal návrh zamietnuť. Na druhej strane sa musel súd vysporiadať s tvrdením navrhovateľky o jej týraní sťažovateľom. Z dôvodu objektívneho posúdenia veci okresný súd priebežne zisťoval stav konania vo veci trestného stíhania sťažovateľa pre trestný čin týrania blízkej osoby a zverenej osoby od roku 2006 vedeného na Okresnom súde Bratislava III pod sp. zn. 3 T 137/06.

Uznesením z 22. augusta 2007, ktoré nadobudlo právoplatnosť 17. septembra 2007, napokon okresný súd konanie prerušil do rozhodnutia označenej trestnej veci.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti podľa názoru ústavného súdu nemožno okresnému súdu vyčítať množstvo a frekvenciu úkonov, ktoré vo veci vykonával, avšak skutočnosť, že v právne nenáročnom spore nebol schopný meritórne rozhodnúť skoro štyri roky, svedčí o tom, že v celkovom hodnotení konania úkony súdu neboli vždy efektívne. V konečnom dôsledku postup okresného súdu nevedol k nastoleniu právnej istoty sťažovateľa, preto mohol zasiahnuť do jeho základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší takéto rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal.

Pretože napadnuté konanie bolo uznesením z 22. augusta 2007, ktoré nadobudlo právoplatnosť 17. septembra 2007, prerušené, ústavný súd nenariadil okresnému súdu, aby vo veci ďalej konal bez zbytočných priťahov (§ 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy a § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

Sťažovateľ požadoval priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 100 000 Sk.

Ústavný súd berúc do úvahy skutočnosť, že sa sťažovateľ o doterajšiu dĺžku konania čiastočne sám pričínil, a zohľadňujúc konkrétne okolnosti prípadu považoval za dostatočné zadosťučinenie pre sťažovateľa vyslovenie porušenia jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto mu primerané finančné zadosťučinenie nepriznal.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd priznal sťažovateľovi trovy právneho zastúpenia za dva úkony právnej služby (príprava a prevzatie zastúpenia a podanie sťažnosti). Za dva úkony vykonané v roku 2007 patrí v súlade s vyhláškou Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov odmena v sume 2 x po 2 970 Sk a k tomu 2 x 178 Sk režijný paušál, čo spolu predstavuje 6 296 Sk. Keďže advokát je platcom dane z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“), uvedená suma bola zvýšená o DPH vo výške 19 % podľa § 18 ods. 3 citovanej vyhlášky a podľa § 27 zákona č. 222/2004 o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov. Celkové trovy právneho zastúpenia sťažovateľa tak predstavujú sumu 7 492 Sk.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod „právoplatnosťou rozhodnutia“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

Košiciach 31. januára 2008